

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
‘ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ’

ΜΑΘΗΜΑ: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΥΑ ΨΑΘΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- ◆ Αναβαθμίζει ο ελεύθερος χρόνος την **ποιότητα ζωής**;
- ◆ Ενισχύει ο πολιτισμός την ποιότητα ζωής στις πόλεις;
- ◆ Πώς συνδέεται η τουριστική ανάπτυξη με την ποιότητα ζωής;

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- ◆ Οι δραστηριότητες πολιτισμού και ελ. χρόνου **αναβαθμίζουν την καθημερινότητα και ενισχύουν το τουριστικό προφίλ της πόλης**
- ◆ Κοινά στοιχεία μεταξύ των συστατικών της εικόνας μιας 'επιτυχημένης' πόλης και των χαρακτηριστικών μιας πόλης με υψηλή ποιότητα ζωής

Ωστόσο

- ◆ Υπάρχουν κρίσιμοι παράγοντες για την ποιότητα ζωής που δεν αντανακλώνται άμεσα στην εικόνα της πόλης (π.χ. επίπεδο των υπηρεσιών υγείας) και αντιστρόφως (π.χ. επίπεδο των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών)
- ◆ Κάποιες φορές η τουριστική ανάπτυξη (ειδικά ο μαζικός τουρισμός) απειλεί τη βιωσιμότητα και υπονομεύει τις συνθήκες διαβίωσης
- ◆ *Είναι ασύμβατη η τουριστική ανάπτυξη με την ποιότητα ζωής;*
- ◆ Κάποιες πόλεις επιδιώκουν την τουριστική ανάπτυξη μέσω της προβολής των πόρων πολιτισμού και ελ. χρόνου. Σε άλλες υπάρχει σκεπτικισμός για την επίδραση του τουρισμού στην ποιότητα ζωής των κατοίκων

Υπάρχει μια αναμφισβήτητη αλλά ιδιαίτερα σύνθετη σχέση ανάμεσα στην ποιότητα ζωής και το τρίπτυχο τουρισμός-πολιτισμός-αναψυχή

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Η αξιολόγηση της ποιότητας ζωής έχει γίνει δημοφιλές θέμα δημοσιευμάτων και ερευνών στο πλαίσιο της γενικότερης πρόσφατης ερευνητικής ενασχόλησης με την ποιότητα ζωής
- ◆ Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα του ερευνητή είναι ο προσδιορισμός των παραγόντων που διαμορφώνουν την ποιότητα ζωής
- ◆ Από τους παράγοντες αυτούς η σημασία του ελεύθερου χρόνου και του πολιτισμού άρχισε να αναγνωρίζεται σχετικά πρόσφατα
- ◆ Ποια είναι η σχέση του τουρισμού με την ποιότητα ζωής στις πόλεις;

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Η σημαντικότητα του ελεύθερου χρόνου στην ποιότητα ζωής μόλις πρόσφατα έχει αναγνωρισθεί
- ◆ Ο ρόλος του ελεύθερου χρόνου για την υποκειμενική ευημερία (ποιότητα ζωής σε επίπεδο ατόμου) τεκμηριώνεται επαρκώς στη βιβλιογραφία ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ (δυτικές και κοινωνίες με άλλο πολιτισμό, όπως το Ιράν ή η Κίνα)
- ◆ Οι σύγχρονες θεωρήσεις αναφορικά με τη σχέση της εργασίας και του ελεύθερου χρόνου είναι εύκολα κατανοητές αλλά δε συνδυάζονται εύκολα. Ο ελεύθερος χρόνος είναι ζήτημα υποκειμενικό: ό,τι είναι ελ. Χρόνος για τον έναν μπορεί να είναι εργασία για τον άλλο και αντιστρόφως

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Θεωρίες αναφορικά με την εργασία και τη ‘σχόλη’
 1. Οι εργασιακές στάσεις και πρακτικές συχνά γενικεύονται, ακόμη και κατά τη διάρκεια του ελ. χρόνου μας. Από την άλλη τα άτομα ενδέχεται κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους να αναζητούν ‘αποζημίωση’ για τις εργασιακές συνθήκες (Wilensky)
 2. Οι άνθρωποι στις δυτικές κοινωνίες ζουν υπό διαρκή χρονική πίεση. Οι ώρες εργασίας παραμένουν σταθερές (και συχνά αυξάνουν), ενώ τα αγαθά και οι υπηρεσίες που θεωρούνται κοινωνικά ‘απαραίτητα’ αυξάνουν. Ο ελεύθερος χρόνος στην πραγματικότητα μειώνεται(Parker)
 3. Η πίεση και το άγχος που προκαλείται από την εργασία έχει έμμεσα αναγνωριστεί από καιρό ως παράγοντας υποβάθμισης της ποιότητας ζωής
 4. Οι εργαζόμενοι στις δυτικές κοινωνίες απαξιώνουν τον ελ. χρόνο, εξαιτίας της δυσκολίας συντονισμού της εργασίας με την οικογένεια και την αναψυχή. Η στέρηση από τα οφέλη της χαλάρωσης και της αναψυχής έχει αποδεδειγμένα αρνητικές συνέπειες στην υγεία του ατόμου (Iso-Ahola)

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

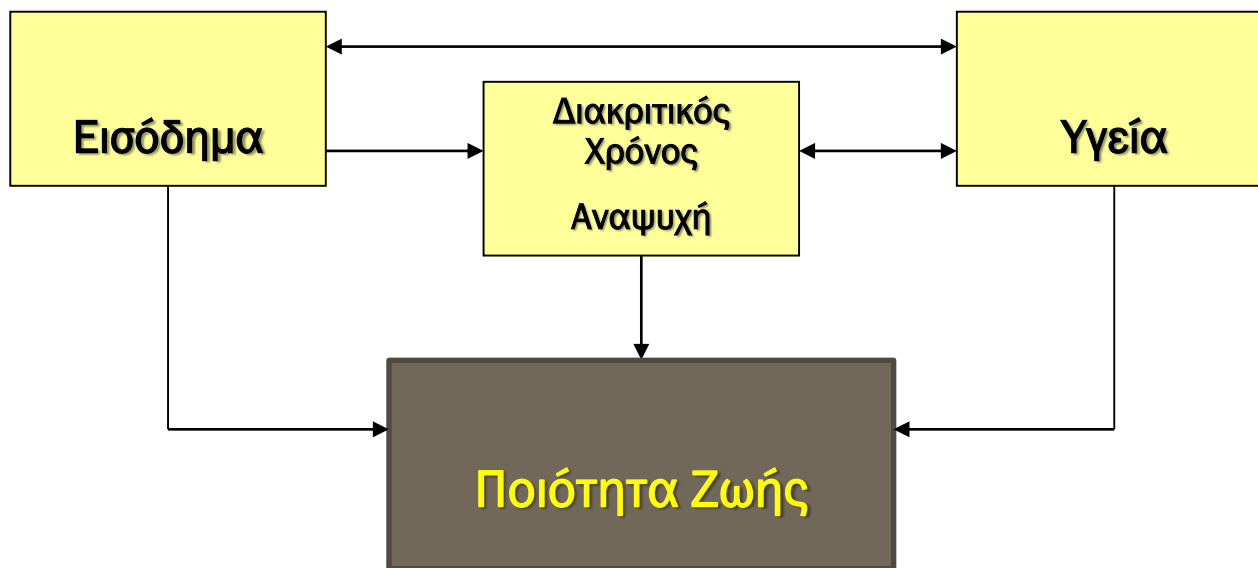
- ◆ Πρόσφατη έρευνα στην Αυστραλία : ανάμεσα σε 1700 εργαζόμενους το 80% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν επιθυμούν να εργάζονται υπερωριακά. Το 60% όσων χρειάζονται να εργαστούν υπερωριακά, θεωρούν ότι ο έξτρα χρόνος εργασίας τους στερεί πολύτιμο χρόνο από την οικογένεια
- ◆ Το Australia Institute προτείνει την καθιέρωση του 35ωρου ‘για μία καλύτερη εξισορρόπηση μεταξύ των εργασιακών και μη εργασιακών τομέων της ζωής’ (αλλά και τη μείωση της ανεργίας)
- ◆ Το τρίπτυχο εργασία, αναψυχή και ποιότητα ζωής στις σύγχρονες κοινωνίες χαρακτηρίζεται από μία αντίφαση: η έλλειψη ελεύθερου χρόνου συνυπάρχει με το άσκοπο χάσιμο χρόνου (σε διαφορετικές ομάδες ατόμων)
- ◆ Οι εργαζόμενοι διαμαρτύρονται για την ανάγκη περισσότερου χρόνου ενώ οι άνεργοι συναντούν δυσκολίες στην ωφέλιμη διάθεση του χρονικού πλεονάσματος

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Στην επιδίωξη μιας αρμονικής σχέσης μεταξύ του ελεύθερου χρόνου και της ποιότητας ζωής εκείνο που παίζει το σημαντικότερο ρόλο είναι η βέλτιστη 'ροή του χρόνου' (Csikszentmihalyi)
- ◆ Πλεόνασμα του χρόνου σε σχέση με τη δραστηριότητα: πλήξη. Έλλειψη χρόνου σε σχέση με τις υποχρεώσεις: άγχος (εξισορρόπηση του πλήθους των δραστηριοτήτων σε σχέση με το διαθέσιμο χρόνο)
- ◆ 'Ενεργητικές' μορφές αναψυχής, (άθληση), ευνοούν και τη σωματική ευεξία οδηγώντας σε δευτερογενή οφέλη για την ποιότητα ζωής του ατόμου

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Η αιτιολογική σχέση μεταξύ υγείας και αναψυχής τείνει να είναι αμφίδρομη ► η συμμετοχή σε δραστηριότητες αναψυχής επιδρά στην υγεία, ενώ η ίδια η κατάσταση της υγείας επηρεάζει την ικανότητα συμμετοχής στις δραστηριότητες αυτές (και περιορίζει το είδος των δραστηριοτήτων)
- ◆ Διαδραστική είναι και η σχέση που συνδέει το εισόδημα με την αναψυχή

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

Οφέλη των δραστηριοτήτων του ελεύθερου χρόνου στην ποιότητα ζωής

- ◆ Χαλάρωση (πιο σημαντικό), ανεξαρτήτως του τύπου αναψυχής
- ◆ Η κοινωνικοποίηση και η κοινωνική αλληλεπίδραση βελτιώνονται
- ◆ Αύξηση της αυτοεκτίμησης και της συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή
- ◆ Αποκλιμάκωση της διείσδυσης των φαινομένων κατάθλιψης

Η δραστηριοποίηση και η κοινωνικοποίηση κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου συνεισφέρουν στην ψυχολογική ευημερία, την ικανοποίηση από τη ζωή και άρα στην ποιότητα ζωής

- ◆ Είναι επαρκώς τεκμηριωμένο από διάφορους ερευνητές ότι η συνεισφορά της αναψυχής και του ελεύθερου χρόνου στην υποκειμενική ευημερία, είναι οικουμενικό φαινόμενο

Γενικό Συμπέρασμα: Ο ελεύθερος χρόνος συνιστά έναν από τους σημαντικότερους τομείς της ποιότητα ζωής. Αν και η σημαντικότητά του πρόσφατα άρχισε να αναγνωρίζεται, οι αστικές πολιτικές (και ο τρόπος ζωής) δεν ευνοούν την ενασχόληση με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου εμποδίζοντας την εξισορρόπηση μεταξύ ελεύθερου χρόνου και χρόνου εργασίας

- ◆ Συμπεράσματα για τον πολεοδομικό σχεδιασμό: ...

ΕΝΙΣΧΥΕΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Ο ρόλος των πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην ποιότητα ζωής τείνει είτε να παραμελείται ή να θεωρείται δεδομένος με έναν ρητορικό τρόπο που **δεν συνοδεύεται από σχετικές αστικές πολιτικές**
- ◆ Η εμπειρική έρευνα σχετικά με τη συνεισφορά του πολιτισμού στην ποιότητα ζωής δεν είναι άφθονη. Ωστόσο έχει αποδειχτεί ότι η **ενασχόληση με τις καλές τέχνες και τις πολιτιστικές δραστηριότητες έχει σημαντικά άμεσα και μακροπρόθεσμα οφέλη, τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κοινωνίας.**
- ◆ Οφέλη από τη συμμετοχή σε δραστηριότητες πολιτισμού: ενίσχυση της αυτοεκτίμησης (ο θεμέλιος λίθος της ευτυχίας), απόκτηση νέων δεξιοτήτων, προσωπική καλλιέργεια, ενίσχυση της δημιουργικότητας.
- ◆ Έχει στοιχειοθετηθεί ότι η ενασχόληση με τις καλές τέχνες συνεισφέρει σε μία υγιέστερη και μακρύτερη ζωή
- ◆ Τα προσωπικά οφέλη, μεταφερόμενα σε επίπεδο κοινωνίας, ενισχύουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και συμμετοχή, ενδυναμώνουν τα κοινωνικά δίκτυα, ενισχύουν την τοπική ταυτότητα και το αίσθημα ένταξης
- ◆ Η διάχυση της συμμετοχής σε πολιτιστικές δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη για τους λιγότερο ευνοημένους, επειδή η φτώχεια αποκλείει σε σημαντικό βαθμό τα άτομα από την αλληλεπίδραση με τον πολιτισμό και τις τέχνες

ΕΝΙΣΧΥΕΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Αναπτυξιακή διάσταση του πολιτισμού: ο πολιτισμός χρησιμοποιείται ως **όχημα για την αστική αναγέννηση**, φέροντας και δευτερογενή οφέλη για την ποιότητα ζωής
- ◆ Η θετική επίδραση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων έγκειται στους ακόλουθους τομείς: σωματική και ψυχολογική υγεία, καταπολέμηση της φτώχειας, κοινωνική ένταξη και συμμετοχή, ενίσχυση της αυτοεκτίμησης προσφορά θέσεων εργασίας (Coalter)
- ◆ Όλα τα προηγούμενα οφέλη συνδέονται άμεσα με τους κύριους προσδιοριστικούς παράγοντες της ποιότητα ζωής
- ◆ Η συμμετοχή σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες είναι ευεργετική για την ποιότητα ζωής, η δυναμικότητα της καλλιτεχνικής ζωής όμως σπάνια συμπεριλαμβάνεται στις σχετικές έρευνες και υπάρχει έλλειψη σχετικών δεικτών

ΠΩΣ ΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΥΠΟΨΗ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Η αξιολόγηση της ποιότητας ζωής σε επίπεδο πόλης διεξάγεται συνήθως μέσω δεικτών. Οι δείκτες αυτοί σπάνια συμπεριλαμβάνουν εξειδικευμένους δείκτες για τον πολιτισμό τείνοντας να εξαιρούν από τα κριτήρια το ζήτημα αυτό παρά τη σημαντικότητά του (η κατάσταση τείνει να αλλάξει)
- ◆ Εξαιτίας της εγγενούς αντιφατικότητας της έννοιας του ελεύθερου χρόνου δεν είναι εύκολο να αναπτυχθούν δείχτες για την αξιολόγησή του σε επίπεδο κοινωνίας
- ◆ Το πλήθος των σχετικών με τον ελεύθερο χρόνο επιλογών είναι συνήθως ο παράγοντας που αποτιμάται.
- ◆ Για την αξιολόγηση της ποιότητας ζωής: επιλογή χαρακτηριστικών πόρων πολιτισμού και ΕΧ (όχι εξαντλητική αλλά ενδεικτική) βασιζόμενη στις ισχύουσες πολιτιστικές συνήθειες των κοινωνιών που εξετάζονται.

Προσδιοριστικοί Παράγοντες της ποιότητα ζωής	Οφέλη από τη συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες
Οικονομικό Περιβάλλον (Απασχόληση, εισόδημα, κόστος διαβίωσης)	Απασχόληση, Καταπολέμηση φτώχειας
Κοινωνικό Περιβάλλον (Εγκληματικότητα, κοινωνικές ανισότητες και αποκλεισμός)	Κοινωνική ένταξη, κοινωνική συνοχή, ενδυνάμωση κοινοτήτων
Φυσικό Περιβάλλον (Ατμόσφαιρα, νερό, διαχείριση απορριμμάτων, περιαστικό περιβάλλον, καιρός)	Έμπνευση
Δομημένο περιβάλλον (πυκνότητα δόμησης, συνθήκες στέγασης, κτιριακό απόθεμα)	
Αστικό και περιαστικό πράσινο (επάρκεια, συνθήκες, προσβασιμότητα)	Έμπνευση
Δημόσιοι χώροι–Δημόσια Κτίρια (Έκταση, ποιότητα, συντήρηση)	Νέα έργα τέχνης στο δημόσιο χώρο
Πολιτισμός - Αναψυχή (Πόροι πολιτισμού και τουρισμού, προσφερόμενες επιλογές αναψυχής, πλήθος δραστηριοτήτων)	Δημιουργικές δραστηριότητες Ενίσχυση επιλογών Ζωτική πολιτιστική ζωή
Δημογραφικά δεδομένα (οικογενειακή κατάσταση, γήρανση, επίπεδο εκπαίδευσης)	
Εκπαίδευση (Μονάδες εκπαίδευσης, ιδιωτικά σχολεία)	Αισθητική εκπαίδευση
Μονάδες υγείας (Υπηρεσίες υγείας, προσβασιμότητα, κοινωνική πρόνοια)	Σωματική και ψυχολογική υγεία
Δημοκρατικοί θεσμοί (καθεστώς, τοπική κυβέρνηση, συμμετοχή στις εκλογές)	
Κυκλοφορία και Μεταφορές (Συνθήκες κυκλοφορίας, χώροι στάθμευσης, δημόσια συγκοινωνία, προσβασιμότητα περιοχών)	

ΠΩΣ ΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΥΠΟΨΗ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

Από τις πρώτες απόπειρες να ενσωματωθεί το ζήτημα του πολιτισμού στους δείκτες για την ποιότητα ζωής ήταν η **έκθεση του ιδρύματος Knight**, η οποία κατατάσσει τη ζωντάνια της πολιτιστικής ζωής ανάμεσα στους 6 σημαντικότερους τομείς της ποιότητας ζωής στην κοινότητα (μαζί με: οικογενειακή ευημερία, οικιστική ανάπτυξη, ενασχόληση με τα κοινά, επίπεδο εκπαίδευσης και κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά)

Δείκτες για την αξιολόγηση της πολιτιστικής ζωής της πόλης

<i>Προσδιοριστικοί παράγοντες</i>	<i>Προτεινόμενος δείκτης</i>
Πρόσβαση σε οργανισμούς τέχνης	Αριθμός οργανισμών ανά 10,000 κατοίκους
Οικονομική κατάσταση των καλλιτεχνικών οργανισμών	Χρηματοδότηση κατά κεφαλή και/ή χρηματοδότηση καλλιτεχνικού οργανισμού
Σταθερότητα του τομέα των καλών τεχνών	Εξέλιξη στο χρόνο
Έλλειψη πολιτιστικών δραστηριοτήτων	Επίπεδο ικανοποίησης από την πολιτιστική ζωή
Παρακολούθηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων	Αριθμός εισιτηρίων σε κινηματογράφους, παραστάσεις, συναυλίες και εκθέσεις
Ανταπόδοση στην τέχνη	Χορηγίες και προσφορές
Ενασχόληση με τον πολιτισμό και τις καλές τέχνες	Αριθμός εθελοντών στις καλλιτεχνικές δραστηριότητες

ΠΩΣ ΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΥΠΟΨΗ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- Δεν αποτελούν ενιαία μεθοδολογία, αλλά συμπεριλαμβάνουν δείκτες αξιολόγησης διαφορετικών θεωρήσεων της πολιτιστικής ζωής (τόσο των υπαρχουσών επιλογών όσο και της αξιοποίησής τους).

Τι συμβαίνει με τα υπόλοιπα συστήματα δεικτών;

- Οι βασικοί δείκτες ΔΕΠΟΣ-ΥΠΕΧΩΔΕ, δεν περιέχουν κανένα δείκτη για τον ΕΧ
- Οι Ευρωπαϊκοί Κοινοί Δείκτες προσεγγίζουν τον ΕΧ μόνο μέσα από τη σχέση του με τους δημόσιους χώρους και τους χώρους άθλησης.
- Στα σταθερότυπα για την κατάρτιση των ΓΠΣ δεν υπάρχουν προδιαγραφές για τον πολιτισμό «επειδή οι πολιτιστικές εγκαταστάσεις όπως πινακοθήκες, αίθουσες τέχνης, πνευματικά κέντρα και αίθουσες πολιτιστικών εκδηλώσεων γίνονται και με ιδιωτική πρωτοβουλία είναι δύσκολο να καθοριστεί πρότυπο μέγεθος»
- Οι αθλητικές εγκαταστάσεις χωροθετούνται ανά γειτονιά και ανά ευρύτερη πολεοδομική ενότητα (ολοκληρωμένοι αθλητικοί πυρήνες με στίβο, γήπεδο ποδοσφαίρου και αθλοπαιδιές ανά 5.000 κατοίκους και πλήρεις αθλητικοί πυρήνων με επιπλέον κολυμβητήριο, γήπεδα τένις, handball και κλειστά γυμναστήρια ανά 30.000 κατοίκους)
- οι πρόσφατες (ακαδημαϊκές και μη) έρευνες για την ποιότητα ζωής προσμετρούν συνήθως τους σχετικούς με τον ΕΧ πόρους (θέατρα, μουσεία, βιβλιοπωλεία, δημοτικά ιστορικά αρχεία, κινηματογράφοι, αίθουσες τέχνης, αθλητικά κέντρα στο Royuela et al, εστιατόρια και βιβλιοπωλεία στο Monocle, εστιατόρια, κινηματογράφοι και δυνατότητες άθλησης και το Mercer)

Οι δείκτες για τον πολιτισμό και την αναψυχή του συστήματος για την ποιότητα ζωής **DPRD-50**

- **Δείκτης αθλητικών δραστηριοτήτων**. Ενδιάμεσος σύνθετος δείκτης που υπολογίζεται ως προς τους εξής επιμέρους:
 - Αριθμός αθλητικών ομίλων που δραστηριοποιούνται στην πόλη / 10.000 κατοίκους
 - Αριθμός προσφερόμενων αθλημάτων
 - Πλήθος αθλητικών εγκαταστάσεων / 10.000 κατοίκους
- **Μουσεία και αίθουσες τέχνης** (δεν συμπεριλαμβάνονται οι θεατρικές σκηνές)
- **Κινηματογραφικές αίθουσες**
- **Αριθμός βιβλιοπωλείων / 10.000 κατοίκους**
- **Επιχειρήσεις εστίασης** (επιλεγμένων ΚΑΔ)

- Γιατί για τις κινηματογραφικές αίθουσες και τις επιχειρήσεις εστίασης δεν γίνεται αναγωγή στον πληθυσμό;

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ της πόλης με υψηλή ποιότητα ζωής και της πόλης που στοχεύει στην προσέλκυση τουριστών: Χώροι πράσινου, καθαριότητα, ασφάλεια, μετακινήσεις, πόροι πολιτισμού και ελ. Χρόνου (όχι όμως απόλυτη ταύτιση)
- ◆ Οι πόλεις που ταξινομούνται ως πόλεις με υψηλή ποιότητα ζωής χρησιμοποιούν το στοιχείο αυτό ως μέσο προβολής και προσέλκυσης τουριστών

Ωστόσο :

- ◆ Οι πιο τουριστικές πόλεις και περιοχές δεν είναι εκείνες με την καλύτερη ποιότητα ζωής
- ◆ Οι πιο ελκυστικοί τουριστικοί προορισμοί βρίσκονται ακόμη σε περιοχές αναπτυσσόμενες και με χαμηλή ποιότητα ζωής
- ◆ Σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες οι τουριστικές περιοχές είναι υποβαθμισμένες.

Ερώτημα: Η τουριστική ανάπτυξη βελτιώνει ή υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής;

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Η αστική τουριστική ανάπτυξη συνδέεται στενά με τους πόρους πολιτισμού και αναψυχής, που είναι ταυτόχρονα άξονες οικονομικής ανάπτυξης για τις πόλεις, ενισχύοντας την ποιότητα ζωής δευτερογενώς
- ◆ Δεν υπάρχουν πολλές ερευνητικές εργασίες που να διερευνούν το θεωρητικό υπόβαθρο των επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης στην ποιότητα ζωής των κατοίκων
- ◆ Η τουριστική ανάπτυξη προκαλεί θετικές οικονομικές επιπτώσεις στις πόλεις-υποδοχείς. Ωστόσο η οικονομική ανάπτυξη δεν είναι από μόνος του επαρκής παράγοντας για την ποιότητα ζωής σε επίπεδο κοινωνίας
- ◆ Υπάρχει ανάγκη για βελτιώσεις στις υποδομές, στις εξυπηρετήσεις και τις ευκαιρίες για όλους τους κατοίκους προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερο επίπεδο ποιότητα ζωής

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

Δύο βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για την τουριστική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής:

- ◆ Οι κύκλοι της τουριστικής ανάπτυξης (σε συμφωνία με τους κύκλους της οικονομικής ανάπτυξης)
- ◆ Η ποιότητα ζωής των κατοίκων βελτιώνεται διαρκώς μέχρι ένα συγκεκριμένο σημείο: τη φέρουσα ικανότητα της κοινότητας. Μετά το σημείο αυτό, περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη προκαλεί αρνητικές πιέσεις στην ποιότητα ζωής
- ◆ Η θεωρία της κοινωνικής αναστάτωσης (the social disruption hypothesis)
- ◆ Αναφέρεται σε περιπτώσεις απότομης ανάπτυξης. Μετά από μία περίοδο αρνητικών πιέσεων εξαιτίας των απότομων κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών και την επιτακτική ανάγκη για αύξηση των υποδομών, οι κάτοικοι θα αρχίσουν να γεύονται τους καρπούς της ανάπτυξης (καθώς και οι υποδομές σταδιακά θα βελτιώνονται) .

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Πλήθος ερευνητικών εργασιών ασχολούνται με τις στάσεις και τις αντιλήψεις των κατοίκων
- ◆ Κάποιοι υποστηρίζουν τη **θεωρία των οικονομικών κύκλων**

Τα χαμηλά και μέτρια επίπεδα τουριστικής ανάπτυξης είναι ευεργετικά για την αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής, ωστόσο στις περιοχές με εντατική τουριστική ανάπτυξη, αξιολογείται η υποβάθμιση σε σημαντικούς παράγοντες της ποιότητας ζωής (κοινωνική αλληλεπίδραση, επάρκεια εξυπηρέτησεων και υποδομών) (Allen et al, 1988)

- ◆ Κάποιοι εστιάζουν στις ευεργετικές επιδράσεις

Σημαντικοί παράγοντες της ποιότητας ζωής, όπως το κ.κ. εισόδημα, οι εκπαιδευτικές δαπάνες ανά μαθητή, η ποιότητα των υπηρεσιών υγείας και η εγκληματικότητα βελτιώνονται με την τουριστική ανάπτυξη (Perdue et al, 1991) .

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

- ◆ Απόπειρες για ταξινόμηση των αντιλήψεων των κατοίκων
- ◆ Τα χαρακτηριστικά των ερωτώμενων, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου εκπαίδευσης επηρεάζουν της στάση τους (κοινωνικο-δημογραφική ερμηνευτική βάση)
- ◆ Η απόσταση της κατοικίας από το επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης
- ◆ Ο βαθμός εξάρτησης από τον κλάδο του τουρισμού. Όσο πιο εξαρτημένο είναι ένα άτομο (ή μία κοινότητα) από τον τουριστικό κλάδο, τόσο πιο θετικά διακείμενο αναμένεται να είναι προς την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του (social exchange theory)

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ;

Επιφυλάξεις που αναφέρονται από τους σκεπτικιστές απέναντι στην τουριστική ανάπτυξη

- η κοινωνική συνοχή απειλείται
- Η ταυτότητα του τόπου και των ανθρώπων του ενδέχεται να αλλοιωθεί
- κάποιος κάτοικος μπορεί να μην επηρεαστούν από τα θετικά οικονομικά οφέλη
- Η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να είναι επιζήμια για το περιβάλλον

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ◆ Η διερεύνηση των παραγόντων που προσδιορίζουν την ποιότητα ζωής είναι σε εξέλιξη. Κύριοι προσδιοριστικοί παράγοντες ποιότητα ζωής στις πόλεις: **οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, φυσικό και δομημένο περιβάλλον, χώροι πράσινου και δημόσιοι χώροι, πόροι πολιτισμού και αναψυχής, δημογραφικά δεδομένα, υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης, συνθήκες κυκλοφορίας**
- ◆ Ο ελεύθερος χρόνος, η αναψυχή και ο πολιτισμός έχουν σημαντική επίδραση στην υποκειμενική ευημερία (σύμφωνα με πλήθος εμπειρικών ερευνών). Η συνεισφορά τους όμως πρόσφατα έχει αναγνωρισθεί
- ◆ Ο πολιτισμός και η αναψυχή συνθέτουν μια δυναμική διάσταση της τουριστικής ανάπτυξης των πόλεων. Οι σχέσεις ανάμεσα στον τουρισμό, την αναψυχή και τον πολιτισμό με την ποιότητα ζωής πρέπει να διερευνηθεί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ◆ **Η σχέση είναι αμφίδρομη.** Η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να συνεισφέρει στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής στην πόλη, μέσω της οικονομικής μεγέθυνσης, αλλά κυρίως **μέσω της βελτίωσης των αστικών υποδομών.** Ταυτόχρονα, η υψηλή ποιότητα ζωής συνιστά σημαντικό συστατικό της εικόνας της πόλης, ενισχύοντας το τουριστικό προφίλ της.
- ◆ Οι στρατηγικές του τουριστικού μάρκετινγκ (συμπεριλαμβανομένης της εικόνας της πόλης) θέτουν ερωτήματα αναφορικά με την αντιπροσώπευση των επιμέρους ομάδων και την κατανομή του τουριστικού προϊόντος. **Η προβαλλόμενη εικόνα προσανατολίζει την τουριστική ανάπτυξη προς συγκεκριμένες κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες, αντανακλώντας ανισότητες**
- ◆ Η κοινωνική συμμετοχή στη διαδικασία δόμησης της εικόνας της πόλης (που συνοψίζει μόνο κάποιες από τις απόψεις της πόλης) είναι απαραίτητη για την επιτυχία των σχεδίων τουριστικού μάρκετινγκ και τη βέλτιστη διανομή των οικονομικών οφελών.